



Kunnskapsdepartementet

**VIRKSOMHETS- OG ØKONOMIINSTRUKS
FOR
NORGES FORSKNINGSRÅD**

1. Innledning

Virksomhets- og økonomiinstruksen er fastsatt av Kunnskapsdepartementet 20. desember 2023, jf. reglement for økonomistyring i staten § 3, andre ledd, og trer i kraft 1. januar 2024. Gjenpart av instruksen er sendt til Riksrevisjonen.

Virksomhets- og økonomiinstruksen erstatter *Virksomhets- og økonomiinstruks for Norges forskningsråd* av 1. juli 2020. I vedtektene refereres det til gjeldende *virksomhets- og økonomiinstruks for Norges forskningsråd*.

Norges forskningsråd skal være et nasjonalt utøvende forskningsstrategisk organ. Forskningsrådet har ansvar for å øke kunnskapsgrunnet og bidra til å dekke samfunnets behov for forskning ved å fremme grunnleggende og anvendt forskning og innovasjon, jf. vedtektene for Norges forskningsråd.

Formålet med instruksen er å fastsette Kunnskapsdepartementets overordnede krav til systemer, rutiner og styringsprosesser i Norges forskningsråd.

2. Instruksens forhold til økonomiregelverket

Virksomhets- og økonomistyringen i Norges forskningsråd skal følge økonomiregelverket i staten med mindre det er innvilget unntak. Økonomiregelverket består av reglement for økonomistyring i staten (heretter kalt reglementet) og bestemmelser om økonomistyring i staten (heretter kalt bestemmelsene). Rundskriv fra Finansdepartementet som er fastsatt med hjemmel i reglementet skal anses som en del av økonomiregelverket. De aktuelle bestemmelsene i økonomiregelverket er ikke gjengitt i instruksen.

Unntak fra økonomiregelverket innvilges av Finansdepartementet, eller den som Finansdepartementet delegerer myndighet til. Unntak fra denne instruksens besluttes av Kunnskapsdepartementet. Instruksens hjemmel i § 3 i reglementet, og er laget som et tillegg til dette regelverket.

3. Departementets styring av Norges forskningsråd

3.1 Departementets overordnede ansvar

Norges forskningsråd er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter til bruttoføring utenfor statsbudsjettet («nettobudsjettet virksomhet») forvaltningsmessig underlagt Kunnskapsdepartementet.

Kunnskapsdepartementet har ansvaret for etatsstyringen av Norges forskningsråd og for at Forskningsrådet når de målene som er satt for virksomheten. Kunnskapsdepartementet har ansvaret for å samordne styringssignalene fra departementene.

3.2 Myndighet og ansvar i Norges forskningsråd

Vedtektene for Norges forskningsråd angir formål, oppgaver, myndighet og ansvar for virksomheten.

Norges forskningsråd har et eget styre som er ansvarlig for Forskningsrådets samlede virksomhet. Styret er Forskningsrådets øverste organ og har ansvaret for at Forskningsrådet når de målene som er satt for virksomheten. Forskningsrådets administrasjon ledes av

administrerende direktør, jf. vedtektene §3.

Forskningsrådet skal følge opp de faglige og budsjettmessige føringene som er gitt i departementenes tildelingsbrev. Forskningsrådet skal uten unødig opphold varsle departementet når det blir kjent med vesentlige avvik på eget ansvarsområde, eller når det blir kjent med vesentlige forhold som er av betydning for den samlede måloppnåelsen.

3.3 Styringsdialogen

Etatsstyringen av Norges forskningsråd baserer seg på virksomhetens risikovurderinger, planer, mål og resultater. Styringen av Norges forskningsråd skjer i henhold til gjeldende veileder for departementenes styring av Norges forskningsråd.¹ Veilederen setter rammene for departementenes styring av Forskningsrådet og beskriver nærmere ambisjonene for og innholdet i styringsdialogen for Kunnskapsdepartementet som etatsstyrende departement og for departementene.

Styringsdialogen skal være dokumentert. Skriftlige tilbakemeldinger sendes årlig til virksomheten uavhengig av om det gjennomføres etatsstyringsmøte.

Styreleder, nestleder og administrerende direktør deltar i etatsstyringsmøtet.

4. Intern styring i Norges forskningsråd

4.1 Ansvar og myndighet for ledelsen

Styrets oppgaver er fastsatt i vedtektene.

I statsbudsjettet fastsettes de årlige økonomiske rammene for virksomheten. Styret skal fastsette hovedregler for økonomiforvaltningen ved virksomheten i henhold til gjeldende regelverk og etter anvisning fra Kunnskapsdepartementet. Økonomiforvaltningen skal inneholde regler om ansvarsforhold og delegering av myndighet.

Med grunnlag i instruks fastsatt av styret har administrerende direktør ansvaret for virksomhetens daglige drift og sørger for at vedtak truffet av styret, Kunnskapsdepartementet og øvrige bevilgende departementer blir iverksatt.

4.2 Krav til planlegging, gjennomføring og oppfølging av virksomheten

Norges forskningsråd skal etablere et styringssystem med beskrivelse av roller og ansvar, hvor internkontroll er integrert. På grunnlag av tildelingsbrevene fra Kunnskapsdepartementet og andre departementer skal Forskningsrådet utarbeide mål- og disponeringsskriv til de enheter som gis delegert budsjettmyndighet, og stille krav til rapportering.

Forskningsrådet skal ha dokumenterte rutiner for etablering og forvaltning av porteføljer og aktiviteter. Alle disposisjoner skal forvaltes og kontrolleres i et elektronisk økonomisystem som ivaretar økonomiregelverkets krav.

Forskningsrådet skal bokføre i henhold til standard kontoplan for statlige virksomheter, og presentere virksomhetsregnskapet i henhold til de statlige regnskapsstandardene (SRS) og de retningslinjer departementet fastsetter. Det skal benyttes godkjente systemer og tjenesteytere der dette finnes. Forskningsrådet skal sende inn årsregnskap og delårsregnskap med det innhold og i samsvar med de krav til oppstilling og presentasjon og innen de frister som

¹ Veilederen for departementenes styring av Norges forskningsråd oppdateres og fastsettes av Kunnskapsdepartementet årlig

Kunnskapsdepartementet fastsetter.

Forhold som er tatt opp av Riksrevisjonen skal følges opp så snart det er mulig.

4.3 Krav til intern kontroll

Forskningsrådet skal ha en effektiv intern kontroll. Den interne kontrollen skal være tilpasset risiko, vesentlighet og egenart. Internkontrollsystemet skal dokumenteres. Den interne kontrollen skal utformes og gjennomføres slik at den gir rimelig grad av sikkerhet for at Forskningsrådet når de mål som er fastsatt, har en effektiv drift, pålitelig rapportering og sikrer at lover og regler følges.

Departementene tildeler forskningsmidler til Forskningsrådet. Disse tildeles videre til forskningsutførende virksomheter/institusjoner. Forskningsrådet skal ha retningslinjer i henhold til gjeldende regelverk som beskriver forvaltning, oppfølging og kontroll av utbetalinger av forskningsmidler.

Forskningsrådet skal gjennomføre risikostyring i henhold til gjeldende regelverk og krav fra Kunnskapsdepartementet. I tillegg til kontroller som anvist i økonomiregelverket skal det foretas kontroller på aggregert nivå, herunder avstemminger og budsjettoppfølging. Alle kontroller skal være dokumentert.

5. Andre krav til Norges forskningsråd

5.1 Forsikringsordninger

Forskningsrådet har unntak fra reglementet § 20 og kan tegne gruppelivs- og ulykkesforsikring og reiseforsikring for sine ansatte. Unntaket gjelder så lenge Norges forskningsråd ikke er omfattet av hovedtariffavtalen i staten.

5.2 Forvaltning av fast eiendom

Eiendomsvirksomheten i Norges forskningsråd forvaltes gjennom Eiendomsfondet. Kunnskapsdepartementet har fastsatt egne statuetter for Eiendomsfondet som skal være selvfinansierende med eget budsjett og regnskap. Årsresultatet av eiendomsvirksomheten føres mot Eiendomsfondet.

Norges forskningsråd skal sørge for at det finnes retningslinjer for eiendomsvirksomheten.

5.3 Offentlig støtte

Norges forskningsråd er ansvarlig for at bruken av midler er i samsvar med EØS-avtalens regelverk for offentlig støtte. Offentlig støtte til forskning er tillatt så langt kriteriene i EØS-avtalens artikkel 61 nr. 3, er oppfylt. En detaljert veiledning om vilkårene som må være oppfylt, gis i retningslinjer fra EFTAs overvåkingsorgan (ESA) om offentlig støtte (Part III horizontal rules: Aid for Research and Development and Innovation).

5.4 Offentlige anskaffelser

Norges forskningsråd skal ha systemer og rutiner som sikrer etterfølgelsen av regelverket for offentlige anskaffelser. Administrerende direktør må sikre nødvendig kompetanse og etablere gode rutiner slik at alle innkjøp gjøres i samsvar med regelverket, og ellers mest mulig effektivt. Det er også viktig at innkjøpsarbeidet inngår i ledelsens internkontroll.

5.5 Sikkerhet og beredskap

Norges forskningsråd skal arbeide systematisk med sikkerhet og ha en tilfredsstillende beredskap for å kunne håndtere ekstraordinære, uønskede hendelser. Arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap skal inngå som en integrert del av all virksomhet hos Forskningsrådet. Beredskapsplanene skal bygge på en skriftlig kartlegging av verdi, sårbarhet og risiko (ROS-analyse) innenfor eget ansvarsområde.

Lov om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven) gjelder for Norges forskningsråd.

Policy for informasjonssikkerhet og personvern i høyere utdanning og forskning skal ligge til grunn for Norges forskningsråds arbeid med informasjonssikkerhet og personvern. HK-dir har ansvaret for å følge opp etterlevelsen av policyen. Norges forskningsråd skal følge opp de anbefalinger som HK-dir gir for arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern. IKT-sikkerhetshendelser skal håndteres og varsles i samsvar med rammeverk for IKT-sikkerhetshendelser i UH-sektoren.

5.6 Andre forhold

Departementet kan gi Forskningsrådet særskilt fullmakt til å inngå forlik eller innrømme erstatningsansvar og utbetale erstatning. Videre kan departementet gi fullmakt til å begjære påtale i saker som gjelder økonomiske misligheter ved institusjonen.